

СОУ „Горче Петров“ Крива Паланка

ПРОТОКОЛ ЗА ПРИЈАВУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА УЧЕНИК - ЖРТВА НА БИЛО КОЈА ОД ФОРМИТЕ НА НАСИЛСТВО, ЗЛОУПОТРЕБА И ЗАНЕМАРУВАЊЕ

Овој Протокол е изработен од СОУ „Горче Петров“ Крива Паланка согласно член 22 од Законот за средно образование („Службен весник на Република Македонија“ број 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 42/2011, 51/2011, 6/2012, 100/2012, 24/2013, 41/2014, 116/2014, 135/2014, 10/2015, 145/2015, 30/2016, 127/2016, 67/2017, 64/2018 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 229/2020, 269/23, 78/25 и 132/25) и врз основа на чл.5 од Правилникот за начинот на пријавување и заштита на ученик-жртва на која било од формите на насилство, злоупотреба и занемарување, донесен од страна на Министерството за образование и наука, Дел. бр. 18-10074 од 17.07.2025 година.

I – ЦЕЛИ

Член 1

Со овој Протокол се уредува начинот на пријавување и заштита на учениците жртви на било која форма на насилство, злоупотреба и занемарување, мерките и активностите што ги превзема училиштето за заштита и превенција од насилство како и правата, обврските и одговорностите на директорот на училиштето, стручните соработници, наставниците, учениците, родителите/старателите, другите вработени во училиштето и сите други фактори во спречувањето и заштитата од насилството со цел заштита на учениците и сите вработени во училиштето.

Протоколот се однесува на заштита и превенција на било кој вид на насилство, злоупотреба и занемарување чија жртва или сведок е ученик во средното училиште. Притоа не е важно каде се случило насилството (во училиштето или во дворот, на патот до училиштето или до домот, во домот или на било кое друго место).

Целта на овој Протокол е да се развива и промовира ненасилство во училиштето, да се превенираат сите можни ситуации на насилство и адекватно да се постапува во конкретни ситуации со цел заштита на учениците, родителите и сите вработени во училиштето.

Секој вработен во училиштето има обврска да се грижи за најдобриот интерес на ученикот, да го почитува неговото достоинство и правата на детето од Конвенција за правата на детето.

II. ДЕФИНИРАЊЕ НА НАСИЛСТВО И ПРЕВЕНЦИЈА

Член 2

* **Насилство** - претставува секое дејствие или пропуст што предизвикува штета, страдање или повреда на достоинството на ученикот. Се разликуваат следните форми на насилство:

Физичко насилство – удирање, туркање, тепање, закани со предмети итн.

Емоционално/психичко насилство – исмевање, навредување, закани, потценување, манипулација и сл.

Социјално насилство – исклучување, игнорирање, организирано отфрлање, ширење трачеви и сл.

Сексуално насилство – допирање без дозвола, коментари со сексуална конотација, изложување, присилување на сексуални дејствија и сл.

Кибернасилство – навредливи пораки, објави, дигитално вознемирување или изложување на ученик преку интернет и сл.

* **Злоупотреба** - означува користење на ученикот во цел или на начин што е штетен за неговото здравје, безбедност или развој - вклучувајќи сексуална злоупотреба, експлоатација, манипулација или злоупотреба на моќ.

* **Занемарување** - е неисполнување на обврските кон ученикот од страна на родител, старател или друго лице, што доведува до пропуштање на грижата за неговите основни потреби - физички,

образовни, здравствени или емоционални.

Член 3

Училиштето е должно континуирано да работи на едукација и покренување на свеста кај чениците во врска со спречување насилство.

Превенција од насилното однесување и спречување на насилството претставува збир на мерки и активности кои имаат за цел создавање на безбедна, сигурна и подржувачка средина, односно развивање на атмосфера на соработка и почитување на различностите и човековите права, конструктивна комуникација, и следење на одредени правила на однесување во рамките на воспитно образовните активности, развивање на вештини за препознавање и ефикасно реагирање во ситуации на насилство.

III. НАЧИН НА ОДНЕСУВАЊЕ ВО УЧИЛИШТЕТО

Член 4

Учениците во училиштето на патот до училиштето, во училишниот двор или на било кое место не смеат да преземаат дејствија кои се категоризирани како насилство од прво, второ и трето ниво (табелата за категоризација на насилство е прилог на овој протокол).

IV. ДОЛЖНОСТИ НА УЧИЛИШТЕТО И ОДГОВОРНИ ЛИЦА

- ПРЕПОЗНАВАЊЕ И ПРИЈАВУВАЊЕ НАСИЛСТВО ИЛИ СОМНЕЖ ЗА НАСИЛСТВО

Член 5

Секој е должен да пријави насилство или сомнеж за насилство над ученик без разлика дали насилството се случило во училиштето, на пат до училиштето, во училишниот двор, во домот на ученикот или на кое било друго место. Наставниците, стручните соработници, вклучително и административниот и помошно техничкиот персонал, и директорот се должни да препознаат и пријават насилство или сомнеж и веднаш да постапат согласно пропишаната постапка во овој Протокол.

Секој раководител на паралелката е должен да го презентира овој Протокол и Правилникот за начинот на пријавување и заштита на ученик-жртва на која било од формите на насилство, злоупотреба и занемарување на часот на заедницата на паралелката, веднаш по почетокот на учебната година, на начин приспособен за возраста на учениците.

Училиштето назначува контакт - лица за пријавување на насилство:

- **Стефани Давидовска - психолог во училиштето за контакт – лице за пријавување на насилство, со контакт емаил адреса : и контакт телефон .**
- **Гордана Стојковска – социолог - за заменик на контакт- лицето за пријавување на насилство, со контакт емаил адреса : и контакт телефон:**

Училиштето назначува одговорни лица за спроведување на овој Протокол:

- **Стефани Давидовска - психолог во училиштето за контакт – лице за пријавување на насилство, со контакт емаил адреса : и контакт телефон .**
- **Гордана Стојковска – социолог - за заменик на контакт- лицето за пријавување на насилство, со контакт емаил адреса : и контакт телефон:**

Двете лица работат во тесна и постојана соработка со стручните соработници и раководителите на паралелка.

Член 6

Контакт - лицето не е единствениот начин за активирање на постапка, односно секој вработен кој добил информација за насилство (директно или преку пријава) е должен веднаш да го извести контакт-лицето, кој заедно со вработениот ја проценува ситуацијата и заеднички одлучува за соодветни мерки за заштита согласно правилникот и протоколот.

По поднесената пријава училиштето е должно ведаш да започне постапка за утврдување на фактите и да ги вклучи сите засегнати страни: ученикот-жртва, ученикот-сторител, ученици-сведоци, др.засегнати учесници или вработени, родители/старатели на засегнатите ученици.

Одговорноста за водење на постапката ја има контакт-лицето за пријавување на насилство, во соработка со тимот за спречување на насилство. Тимот ја координира комуникацијата со сите вклучени страни, ја води евиденцијата и иницира натамошни мерки.

По претходна процена од страна на контакт- лицето заедно со стручната служба, по одобрување од директорот се вклучуваат и надворешни субјекти (Центар за социјална работа, здр.установа, полиција и др.)

Во постапката за заштита на ученик-жртва на насилство училиштето презема соодветни мерки за обезбедување, во насока да не стекне впечаток дека со пријавување на насилството создава проблеми во училиштето.

Училиштето презема пропорционални мерки и активности во врска со превенцијата и заштитата од насилство, односно мерките ќе бидат целисходни и сразмерни со сериозноста на насилството и последиците кон жртвата. Мерките имаат за цел превенција од повторување на насилството и ресоцијализирање, додека педагошките мерки се спроведуваат исклучиво согласно ЗСО и само во случаи кога др. мерки и активности не даде резултат.

Член 7

Училиштето е должно да обезбеди можност за анонимно пријавување на насилство преку поставување на кутија за пријави поставена на видно и пристапно со соодветно обележување, како и преку онлајн формулар објавен на веб страницата на училиштето со опција за анонимна пријава.

Овој Протокол ќе биде презентираан на Наставнички совет, на час на заедница на паралелката, на Совет на родители и Училиштен одбор и ќе биде објавен на веб-страницата на училиштето.

V. ПРЕКИНУВАЊЕ НА НАСИЛСТВОТО

Член 8

• Вработените се должни веднаш да го прекинат насилството. Запирањето на насилството е обврска на секој вработен кој ја добил информацијата за случајот или бил сведок на насилството.

• Доколку станува збор за посериозна форма на насилство (тепачка помеѓу поголем број ученици, или ако се употребува нож или друго оружје) а вработените проценуваат дека не можат сами да го сопрат, веднаш повикуваат полиција

• Доколку сторител на насилството е возрасен, без разлика дали станува збор за друг вработен во училиштето, трето лице или родител, училиштето има обврска да повика полиција или Центарот за социјална работа.

• Доколку сторителот е вработен во училиштето, директорот е должен да постапи согласно Законот за наставници и стручни соработници во основните и средните училишта и Законот за средно образование.

• Во случаите кога вработените се сомневаат дека некој ученик е жртва на каков било вид насилство, без разлика каде се случува и без разлика кој е потенцијален сторител, вработените се должни да го информираат **контакт-лицето за пријавување на насилство**, по што контакт-лицето разговара со ученикот и/или со други лица кои би можеле да имаат сознанија.

• Наставниците и стручните соработници разговараат со родителите, освен во случаите кога разговорот со родителите не е во најдобар интерес на детето (пр. кога постои сомнеж дека родителот е сторител или на друг начин е одговорен за насилството, или пак вмешувањето на родителот би можело да предизвика насилство врз ученикот. Во овие случаи секогаш е препорачливо да се повика Центарот за социјални работи.

• Доколку станува збор за насилство кое се случило во домот на ученикот или на друго место, вработените ја добиле информацијата преку видливи знаци на телото на ученикот и согласно неговото однесување, вработениот кој тоа го забележал го известува контакт – лицето за пријавување на насилство кое во соработка со другите од Тимот и стручните соработници и релевантни наставници можат да разговараат со ученикот или со други лица со цел да добијат попрецизни информации. Овие случаи училиштето е должно да ги пријави во Центарот за социјални работи.

VI. СМИРУВАЊЕ НА СИТУАЦИЈАТА, ФОРМИ НА НАСИЛСТВО ОД ПРВО, ВТОРО И ТРЕТО НИВО

Член 9

• Кога станува збор за инцидент на насилство, без значајни последици, кој се случува прв пат како наведените во табела бр.1 (прво ниво), вработениот кој го прекинал насилството не е обврзан да го повика контакт-лицето за пријавување на насилството туку сам треба да ја смири ситуацијата. Во случај да процени дека не може самостојно да влијае или ситуацијата почнува повторно да ескалира, ќе го повика контакт-лицето и стручната служба

• Кога станува збор за инцидент на насилство од прво ниво кој се повторува или за насилство од табелите бр.2 и бр.3 (второ и трето ниво), вработениот е должен да го повика контакт - лицето за

пријавување на насилство.

- контакт-лицето проценува во оваа фаза дали ќе повика др. вработени како и да повика и претставници од други институции, како полиција, Центар за социјална работа, здравств.установа или некое друго лице кое согласно експертизата и службената положба може да помогне во смирување на ситуацијата.

- Кога станува збор за случај на насилство од трето ниво, мора да се повикаат претставници од други институции.

- Секогаш кога повикува други институции, контакт - лицето ќе го информира директорот, освен во случаите кога поради итност мора веднаш да се повика полиција. Во случаите кога се вклучуваат претставници од други институции, за најголем дел од случаите е препорачливо контакт-лицето и вработените од училиштето да ги направат разговорите.

Член 10

Насоки за разговор

- Трпеливо и внимателно слушајте ги учесниците, вклучувајќи ги и сведоците,
- Насочете го вниманието на конкретните постапки и однесување
- Без осудување, согледувајте ја ситуацијата без намалување или преувеличување,
- Внимателно слушајте што ви зборуваат учениците, не само тие што трпат насилство туку и тие кои го извршиле насилството, и тие кои ги набљудувале
- Не интерпретирајте, не менувајте, не толкувајте, не заземајте страна,
- Користете речник што ги користат и учениците кога зборуваат за насилство, злоупотреба и занемарување

Не подразбирајте, не претпоставувајте, прашувајте, а не тврдете

- Проверете дали точно, правилно сте разбрале што ви кажале учениците,
- Разговарајте смилено, не реагирајте шокирано, со недоверба,
- покажете дека верувате во тоа што ученикот ви го зборува, за да го охрабрите да ви раскаже што повеќе.

VII. ЗАШТИТА ОД НАСИЛСТВО И ПРОМЕНА НА ОДНЕСУВАЊЕТО НА СТОРИТЕЛОТ

Член 11

По смирувањето на ситуацијата и добивањето информации од разговорите со сите вмешани и сведоци на насилството, директорот на училиштето во соработка со стручните соработници е одговорен за донесување на одлука дали и кои мерки на заштита ќе се спроведат.

Член 12

Во случаи од прво ниво односно кога се работи за еднократни и помали инциденти наставникот, стручниот соработник или директорот кој го прекинал насилството може самостојно да одлучи кои интерни мерки ќе ги преземе и тоа:

- физичко одделување на сторителот од жртвата (промена на место на седење, простор),
- индивидуален разговор со жртвата за проценка од потребата од психо-социјална поддршка на жртвата од страна на училишниот психолог,
- индивидуален разговор со сторителот и укажување на последиците од неговото однесување;
- разговор со паралелката или група ученици заради објаснување;
- упатување на советување кај стручни служби на сторителот и жртвата;

Во случаите од прво ниво кои се повторуваат како и во сите случаи од второ ниво училиштето е должно да изработи писмен план за заштита на жртвата и план за промена на однесување на сторителот. Контакт - лицето е одговорно за изработката на истите.

Во случаите од трето ниво училиштето задолжително изработува писмен план за заштита на жртвата и план за промена на однесување на сторителот, во кој се вклучува Центарот за социјални работи, полиција, здрав.установа.

Член 13

Планот за заштита на ученикот жртва и промена на однесувањето на сторителот може да вклучува повеќе типови на мерки и тоа:

- Психо-социјална поддршка на жртвата:
- ја спроведува училишниот психолог и/или друг стручен соработник;
- трае додека не се постигнат резултати според проценка од вклучените стручни лица,
- доколку жртвата добива поддршка надвор од училиштето, училишниот психолог е одговорен за координација со надворешното стручно лице;

Мерки за физичко одделување на жртвата од сторителот:

- одлука за овие мерки носи директорот по предлог од контакт – лицето и стручниот тим;
- може да вклучуваат: преместување на сторителот, забрана за приближување, ограничување, на заеднички активности;
- за случаите од табела бр. 3 овие мерки се задолжителни;

Мерки за физичко одделување на жртвата:

- се применуваат само доколку жртвата тоа го бара и по процена на стручните соработници дека се во нејзин најдобар интерес;

- вклучуваат ослободување од настава, учење од дома, преместување во друга паралелка;
- одговорност за проценка и реализација има стручната служба во координација со директорот;

Мерки за промена на однесувањето на сторителот (доколку е ученик)

- се спроведуваат од училишниот психолог и/или друг стручен соработник;
- контакт-лицето за пријавување на насилство е одговорно за следење на напредокот;
- може да се вклучат и родителите/старателите да бидат упатени на советување;
- се води писмена евиденција за активностите;
- по проценка на стручниот тим и со согласност на директорот може да се предложат и привремени организациони мерки за заштита на жртвата и превенција на повторно несоодветно однесување. Таквите мерки може да вклучуваат:

- преместување во друга паралелка;
  - учење од дома (во исклучителни ситуации и со согласност на родителите);
  - ограничување на вклученост во воннаставни активности или училишни настани;
- Овие мерки се применуваат само во најдобар интерес на учениците и не смеат да имаат карактер на казна, туку да служат за создавање безбедна училишна средина и поддршка за развој на социјално прифатливо однесување.

- **Педагошки мерки** - според чл.58 од Законот за средно образование се изрекуваат само по препорака од стручната служба и одлука на директорот, само ако претходните мерки не покажуваат резултати и ако се работи за случаи на насилство од табела бр. 2 и табела бр.3 .

Преместување на сторителот во друго училиште

- не претставува педагошка мерка, туку мерка за заштита на жртвата;
- одлуката ја носи директорот преку наставничкиот совет, и во соработка со локалната самоуправа ја спроведува;
- за донесената одлука се известува МОН – педагошката служба, која води регистар за сите пријавени случаи;
- контакт -лицето за пријавување насилство координира со новото училиште и обезбедува пренос на потребните информации;

Мерки за поддршка на набљудувачите и сведоците

- контакт-лицето, стручен соработник или наставник води индивидуални или групни разговори со учениците;
- за случаите од табела бр.2 (повторувачки) или Табела бр.3 се нуди психо-социјална поддршка или се врши упатување во надлежна установа;
- може да вклучуваат и едукативни активности (работилници за ненасилна комуникација, врсничка поддршка, предавања итн.)
- стручната служба е одговорна за организација и спроведување на овие активности;

Член 14

Сите мерки кои се предвидуваат со планот се документираат во писмена форма, со јасно наведен одговорен спроведувач, рокови и очекувани резултати. За спроведување на планот одговорно е контакт – лицето за пријавување на насилство, кое координира, следи и известува за напредокот до директорот и стручниот тим.

Сите мерки кои се однесуваат на ученикот жртва на насилство мора да се донесат со нејзино вклучување, согласување и земање предвид на нејзините желби и потреби. Сите предлози контакт-лицето или друго вработено лице кое е од доверба на ученикот детално и ги образложува на разбирлив начин и се труди да ја оспособи за да донесе информирана одлука. Со жртвата се работи трпеливо, се остава време за да одлучи, да го промени мислењето, да одбие одреден предлог и можност да се прекине дури и кога нешто почнало да се спроведува.

Контакт-лицето или друго вработено лице кое е од доверба на ученикот сторител, ќе разговара со сторителот за донесените мерки, резултатот што се сака да се постигне, следните

чекори кои ќе се преземат и последиците со кои ќе се соочи. Ученикот сторител не треба да се обвинува, осудува, туку треба да се влијае врз промена на неговото однесување и врз факторите кои довеле до насилничкото однесување.

Контакт-лицето или друго вработено лице кое е од доверба на ученикот сторител, ќе разговара со сторителот за донесените мерки, резултатот што се сака да се постигне, следните чекори кои ќе се преземат и последиците со кои ќе се соочи. Ученикот сторител не треба да се обвинува, осудува, туку треба да се влијае врз промена на неговото однесување и врз факторите кои довеле до насилничкото однесување.

Родителите / старателите на жртвата и на сторителот се вклучуваат во изработката на планот за заштита на ученикот жртва и промена на однесувањето на сторителот, секогаш кога тоа не е спротивно на принципот на најдобар интерес на детето. Доколку родителите / старателите не се соработливи и дејствуваат на штета на детето, училиштето е должно да го извести Центарот за социјална работа. Доколку истите се однесуваат насилнички или може да дојде до насилство освен Центарот за социјална работа ќе повика и полиција.

Планот за заштита на жртвата и промена на однесувањето на сторителот постојано се евалуира и дополнува, се оценува дали дава резултати, се определува траењето на мерките и нивниот вид и мерките продолжуваат се додека не се добијат посакуваните резултати.

VIII. ЕВИДЕНЦИЈА НА СИТУАЦИИ НА НАСИЛНО ОДНЕСУВАЊЕ

Член 15

Училиштето води евиденција за ситуациите на насилство.

Одговорното контакт - лице или неговиот заменик заедно со останатите лица кои се вклучени во одлучувањето и спроведувањето на мерките за заштита на жртвата и промена на однесувањето на сторителот се должни да го евидентира секој случај на насилство над ученик во формуларот за евиденција (во прилог). Формуларот за евиденцијата согласно чл.20 од Правилникот за начинот на пријавување и заштита на ученик- жртва на која било од формите на насилство, злоупотреба и занемарување, донесен од страна на Министерството за образование и наука, Дел. бр. 18-10074 од 17.07.2025 година.

Во Формуларот се евидентираат случаите на насилство од прво ниво кои се повторуваат и случаите од второ и трето ниво.

За случаите од прво ново доколку не е вклучено контакт лицето за насилство евиденцијата и водењето на разговори ја прави раководителот на паралелката односно одговорниот наставник.

IX. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 16

Целокупната документација на случаите на насилство на ученикот жртва и на ученикот сторител се чува кај стручната служба на училиштето четири години по завршување на средното образование.

Овој Протокол стапува на сила со денот на донесувањето 26.08.2025 година а ќе се применува од 01.09.2025 година.

Составен дел на овој протокол се:

- Табели за категоризација на насилство - табела бр.1, бр.2 и бр.3;
- Табела со распределба на улоги и одговорности;
- Формулар за евиденција на насилството

Изработил:

Тим за превенција на насилство:

Психолог: Стефани Давидовска

Педагог: Славка Величковска

Социолог: Гордана Стојковска

Библиотекар: Ленче Велиновска

Директор
Елена Горѓиевска

Табели со категоризација на насилството¹

Табела 1 – Прво ниво

Физичко насилство	Емоционално/ психичко насилство	Социјално насилство	Сексуално насилство/ злоупотреба	Кибернасилство
- удирање „чврги“, - буткање, - штипење, - гребенење, - кубенење, - гризење, - сопнување, - шутирање, - валкање, - уништување на предмети.	- исмевање, - омаловажување, - озборување, - навредување, - ословување со погрдни имиња, - пцуење, - имитирање, - „прозивање“.	- дофрлање, - потсмевање, - игнорирање.	- дофрлање, - пцуење, - негативни коментари, - гестикулации со сексуална алузија.	- повремени вознемирувачки повици на телефон, - вознемирувачки СМС, ММС- пораки, - вознемирувачки пораки на социјалните мрежи итн.

Табела 2 – Второ ниво

Физичко насилство	Емоционално/ психичко насилство	Социјално насилство	Сексуално насилство/ злоупотреба	Кибернасилство
- шлаканици, - удирање, - газење, - кинење на облеката, - затворање, - плукање, - одземање и уништување на сопственост.	- ученување, - закани, - неправедно казнување, - етикетирање, - забрана за комуницирање, - исклучување, - отфрлање, - манипулирање.	- сплеткарење, - игнорирање, - отфрлање, - невклучување, - неприфаќање, - манипулирање, - експлоатација, - исклучување од групата врз дискриминаторска основа, - навреди и вознемирување врз дискриминаторска	- сексуално допирање, - покажување на порнографски материјал, - покажување на интимните делови на телото, - соблекување.	- огласи, - клипови, - блогови, - злоупотреба на форуми и четувања, - сексуално насилство во видеоигри, - снимање со камера на насилни сцени, - дистрибуирање на приватни

¹ Забелешка: Во случаи кога се утврди дека дејствието претставува злоупотреба (вклучувајќи сексуална злоупотреба, експлоатација и манипулација) или занемарување (запоставување на основните потреби на ученикот), училиштето го третира тоа како сериозен ризик и постапува согласно мерките за заштита од високо ризични форми на насилство.

основа.

снимки и слики
без согласност.

Табела 3 – Трето ниво

Физичко насилство	Емоционално/ психичко насилство	Социјално насилство	Сексуално насилство/ злоупотреба	Кибернасилство
- тепачка, давење, фрлање кои резултираат со сериозни физички последици /укажана помош од лекар, - напад со палка, нож, оружје или со друг предмет, кој може да има сериозни физички последици или фатален исход, - предизвикување на изгореници, - забрана на храна и спиење, - изложување на ниски температури.	- застрашување со уцена, - рекетирање, - ограничување на движење, - наведување на користење на психоактивни супстанции (легални или нелегални), - вклучување во секти, - занемарување.	- сериозни закани за животот, - изживување на група над поединец/група, - дискриминација, - организирање на затворени групи (кланови), - навреди и вознемирување врз дискриминаторска основа.	- заведување од страна на возрасни, - подведување, - злоупотреба на моќта, - наведување, - изнудување и принудување на сексуална активност, - силување, - полов напад врз дете кое не навршило 14 години, - задоволување на полови нагони пред друг, - обљуба со злоупотреба на положбата.	- дистрибуирање или објавување на приватни снимки и слики без согласност, - снимање на вулгарни и насилни сцени кои се масовно дистрибуирани, - прикажување на порнографски материјал, - производство и дистрибуција на порнографски материјал.

Табела со распределба на улоги и одговорности

Категорија на лица	Клучни обврски	Начин на постапување	Забелешки
Директор	Усвојување и надзор на спроведување на интерниот акт	Го следи спроведувањето, носи одлуки во сложени ситуации	Одговорен за целокупната организација
Стручни соработници	Контакт лица за пријави, набљудување и преземање мерки	Водат записници, работат со ученици, информираат родители	Едно лице се назначува како официјално контакт-лице
Раководители на паралелката/ наставници	Информирање на учениците, следење на динамиката во паралелката	Го претставуваат интерниот акт и Правилникот на часот на заедницата на паралелка	Мора да водат евиденција за спроведените часови
Административно-технички персонал (хигиеничари, друг технички персонал, секретари и други)	Набљудување на ученичко однесување во двор, ходници и заеднички простории	При забележано сомнително однесување, веднаш ги информираат стручните лица	Мора да бидат запознаени со основните индикатори за насилство
Чувари или надворешно обезбедување	Препознавање ризични ситуации, спречување на насилни дејства	Подготвени да реагираат и пријават инциденти на одговорното лице во училиштето	Треба да имаат основна обука за комуникација со ученици
Ученици	Почитување на правилата и пријавување на насилство	При сомнеж или сведоштво, се обраќаат на наставник или стручен соработник	Обучени на часовите на заедницата на паралелка
Родители/старатели	Соработка со училиштето, информирање за промени кај децата	Реагираат доколку детето пренесе искуство со насилство	Да се вклучат во активности за подигнување на свеста

Формулар за евиденција на насилството

1. Датум и час кога се случил насилниот настан/ситуација: _____

2. Тип на насилство / повреда на ученикот (означи):

²☐ Физичко насилство

☐ Емоционално / психичко насилство

☐ Социјално насилство

☐ Сексуално насилство / злоупотреба

☐ Кибернасилство

☐ Занемарување

☐ Друго: _____

3. Насилството се случува:

☐ Првпат

☐ Се повторува повеќепати: _____ (наведете колку пати)

4. Каде се случило насилството (можни се повеќе одговори):

☐ Во училницата

☐ Во спортската сала

☐ Во ходниците

☐ Во тоалетот

☐ Во дворот на училиштето

☐ На пат кон/од училиштето

☐ Во домот

☐ На Интернет

☐ Друго: _____

---

² Во случаи на сомнеж за злоупотреба или занемарување, училиштето е должно да постапува согласно членовите 11 и 16 од правилникот, со координација со стручните служби и надлежните институции.

5. Начин на откривање или воочување на насилството (насилната ситуација):

- ☐ Наставник
- ☐ Ученик сведок или ученик кој на друг начин дознал
- ☐ Стручен соработник
- ☐ Контакт-лице за пријавување насилство или негов заменик
- ☐ Пријава од обезбедувањето
- ☐ Директорот на училиштето
- ☐ Друго вработено лице во училиштето
- ☐ Пријава од родител/старател
- ☐ Пријава од личноста која доживеала насилство
- ☐ Анонимна пријава на е-пошта, интернет страница или во кутија
- ☐ Друго: _____

6. Опис на настанот:

7. Учесници во насилството

Дополни со број

7.1. Колку жртви има во случајот? ____

7.2. Колку сторители има во случајот? ____

7.3. Ученик/ци жртва/и на насилство (овој дел, 7.3., се копира онолку пати колку што има жртви во случајот и се пополнува за секоја жртва поединечно)

Име и презиме: _____

Возраст: _____

Пол : _____

Етничка припадност:

- ☐ Македонска
- ☐ Албанска
- ☐ Турска
- ☐ Ромска
- ☐ Бошњачка
- ☐ Влашка
- ☐ Српска
- ☐ Друго: _____

Дали ученикот е дете со попреченост или со посебни образовни потреби?

Заокружете:

ДА

НЕ

Прашалникот го спроведе:

_____

Име, презиме и потпис

Дата: _____ година